

EUROPOS ARCHITEKTŪRINIO PAVELDO APSAUGOS KONVENCIJA

1985 m. spalio 3 d., Granada

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės,
manydamos, kad Europos Tarybos tikslas yra didesnė jos narių vienybė siekiant išsaugoti ir įgyvendinti bendrus idealus ir principus, kaip savo bendrą paveldą;

pripažindamos, kad architektūrinis paveldas yra nepakeičiama Europos kultūros paveldo turtingumo ir įvairovės išraiška, neįkainojamas mūsų praeities liudytojas ir bendras visų europiečių turtas;

atsižvelgdamos į Europos kultūros konvenciją, pasirašytą 1954 m. gruodžio 19 d. Paryžiuje, visų pirma į jos 1 straipsnį;

atsižvelgdamos į Europos architektūrinio paveldo chartiją, kurią 1975 m. rugsėjo 26 d. priėmė Europos Tarybos Ministrų Komitetas, ir į 1976 m. 14 d. priimtą rezoliuciją Nr. (76) 28 „Dėl įstatymų ir nuostatų suderinimo su integruoto architektūrinio paveldo išsaugojimo reikalavimais“;

atsižvelgdamos į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rekomendaciją Nr. 880 (1979) „Dėl Europos architektūrinio paveldo konservavimo“;

atsižvelgdamos į valstybėms narėms skirtą Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. R (80) 16 „Dėl specializuoto architektų, miesto planuotojų, inžinierių statybininkų ir kraštovaizdžio planuotojų mokymo“ ir į 1981 m. liepos 1 d. priimtą Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. R (81) 13 „Dėl priemonių tam tikriems nykstantiems amatams remti ir skatinti su amatų veikla susijusiame kontekste“;

pabrėždamos, kaip svarbu ateities kartoms perduoti kultūrinių standartų sistemą, gerinti miesto ir kaimo vietovių aplinką ir taip skatinti valstybių bei regionų ekonominę, socialinę ir kultūros plėtrą;

pripažindamos, kaip svarbu pasiekti susitarimus dėl bendro architektūrinio paveldo išsaugojimo ir puoselėjimo politikos pagrindinių krypčių,

s u s i t a r i a:

ARCHITEKTŪRINIO PAVELDO APIBRĖŽTIS

1 straipsnis

Pagal šią Konvenciją architektūrinį paveldą sudaro tokie nekilnojamieji objektai:

1. Paminklai: visi pastatai ir struktūros, turintys akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę, įskaitant jų neatskiriamus elementus ir priklausinius.

2. Pastatų grupės: vientisos miesto ar kaimo vietovėse esančios pastatų grupės, kurios turi akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę, ir kurios, būdamos pakankamai vientisos, sudaro topografiškai apibrėžiamus vienetus.

3. Zonos: bendri žmogaus ir gamtos kūriniai – iš dalies sukultūrintos teritorijos, kurios, būdamos pakankamai išskirtinės ir vientisos, gali būti apibrėžtos topografiškai ir kurios turi akivaizdžią istorinę, archeologinę, meninę, mokslinę, socialinę ar techninę vertę.

SAUGOTINŲ VERTYBIŲ NUSTATYMAS

2 straipsnis

Kiekviena Šalis, siekdama tiksliai nustatyti saugotinus paminklus, pastatų grupes ir zonas, įsipareigoja tvarkyti inventorinius aprašus, o grėsmės atitinkamam objektui atveju – kuo greičiau parengti reikiamą dokumentaciją.

TEISINĖS APSAUGOS PROCEDŪROS

3 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. imtis teisinių priemonių architektūriniam paveldui apsaugoti;
2. įgyvendindama tokias priemones ir pasitelkdama kiekvienai valstybei ar regionui būdingus metodus, rūpintis paminklų, pastatų grupių ir zonų apsauga.

4 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. įgyvendinti atitinkamas priežiūros ir leidimų išdavimo procedūras, reikalingas teisei atitinkamų objektų apsaugai užtikrinti;

2. neleisti saugomoms vertybėms sunykti, jas sugadinti ar nugriauti. Šiuo tikslu kiekviena Šalis įsipareigoja priimti teisės aktus, kuriais būtų:

a) reikalaujama atsakingoms institucijoms pateikti bet kokius jau saugomų paminklų arba paminklų, kurių atžvilgiu buvo inicijuotos apsaugos procedūros, nugriovimo arba pakeitimo planus, ir bet kokius planus, kurių įgyvendinimas paveiktų tokių paminklų aplinką;

b) reikalaujama atsakingoms institucijoms pateikti bet kokius planus, kurių įgyvendinimas paveiktų pastatų grupę, jos dalį arba zoną ir kuriuose numatoma:

- griauti pastatus,
- statyti naujus pastatus,
- atlikti esminius pakeitimus, kurie pakenktų pastatų ar zonos savitumui;

c) valstybinėms institucijoms suteikta teisė reikalauti, kad saugomos vertybės savininkas atliktų darbus arba kad būtų suteikta teisė pačioms juos atlikti, jeigu to neatlieka savininkas;

d) suteikta galimybė priverstinai išpirkti saugomą objektą.

5 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja uždrausti perkelti bet kokią saugomą paminklą ar jo dalį, nebent toks perkėlimas yra būtinas tokio paminklo materialaus išsaugojimo tikslais. Minėtomis aplinkybėmis atsakinga institucija privalo imtis reikiamų atsargos priemonių tokiam paminklui išmontuoti, pervežti ir vėl pastatyti tinkamoje vietoje.

PAGALBINĖS PRIEMONĖS

6 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. užtikrinti, kad valstybinės institucijos teiktų finansinę paramą, reikalingą jos teritorijoje esančiam architektūriniam paveldui išlaikyti ir atnaujinti, atsižvelgiant į įgaliojimus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu mastu bei į turimo biudžeto galimybes;

2. jeigu būtina, imtis fiskalinių priemonių, siekiant palengvinti tokio paveldo išsaugojimą;

3. skatinti privačias iniciatyvas, kuriomis numatoma išsaugoti ir atnaujinti architektūrinį paveldą.

7 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti bendrą teritorijos, esančios aplink paminklus, taip pat pastatų grupių ir vietovių aplinkos gerinimą.

8 straipsnis

Siekdama sumažinti architektūrinio paveldo fizinio nusidėvėjimo riziką, kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. remti mokslinius tyrimus, kuriais siekiama nustatyti ir analizuoti neigiamą užterštumo poveikį bei apibrėžti priemones ir būdus tokiam poveikiui mažinti arba panaikinti;

2. rengdama kovos su užterštumu strategijas, atsižvelgti į specialias architektūrinio paveldo išsaugojimo problemas.

SANKCIJOS

9 straipsnis

Kiekviena Šalis pagal savo kompetenciją įsipareigoja užtikrinti, kad atsakingos institucijos reikiamai ir atitinkamai reaguotų į architektūrinio paveldo apsaugos įstatymo pažeidimus. Tam tikromis aplinkybėmis numatoma galimybė tokiomis reagavimo priemonėmis įpareigoti pažeidėją nugriauti reikalavimų neatitinkančius naujus pastatus arba visiškai atstatyti saugomą objektą.

IŠSAUGOJIMO POLITIKA

10 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja įgyvendinti integruotą išsaugojimo politiką, kuri:

1. architektūrinio paveldo apsaugą apibrėžtų kaip esminį miesto ir kaimo vietovių planavimo tikslą ir užtikrintų, kad į šį reikalavimą būtų atsižvelgiama visuose etapuose – tiek sudarant plėtros planus, tiek suteikiant leidimus atlikti darbus;
2. skatintų architektūrinio paveldo restauravimo ir priežiūros programas;
3. architektūrinio paveldo išsaugojimą, rėmimą ir stiprinimą vertintų kaip svarbią kultūros, aplinkos ir planavimo politikos dalį;
4. kai įmanoma, vykstant miesto ir kaimo vietovių planavimo procesui sudarytų sąlygas išsaugoti ir panaudoti tam tikrus pastatus, kurie patys savaime nėra saugotini pagal šios Konvencijos 3 straipsnio 1 dalį, tačiau kurie yra vertingi dėl jų padėties miesto ar kaimo aplinkoje ir svarbūs gyvenimo kokybei;
5. skatintų tradicinių įgūdžių ir medžiagų taikymą ir plėtrą, kaip esminį veiksnį užtikrinant architektūrinio paveldo ateitį.

11 straipsnis

Atsižvelgdama į architektūrinį ir istorinį paveldo pobūdį, kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti:

- saugomų objektų panaudojimą atsižvelgiant į šiuolaikinio gyvenimo reikmes;
- kai įmanoma, senus pastatus pritaikyti naujoms reikmėms.

12 straipsnis

Pripažindama galimybes visuomenei lankytis saugomuose objektuose suteikimo svarbą, kiekviena Šalis kartu įsipareigoja imtis visų reikiamų priemonių, kurios padėtų užtikrinti, kad tokios galimybės suteikimo pasekmės (ypač bet kokia struktūrinė plėtra) neturės neigiamos įtakos architektūrinėms ir istorinėms tokių objektų ir jų aplinkos ypatybėms.

13 straipsnis

Siekdama palengvinti šios politikos įgyvendinimą, kiekviena Šalis įsipareigoja per savo politinę ir administracinę struktūrą skatinti veiksmingą bendradarbiavimą visais išsaugojimo, kultūros, aplinkosaugos ir planavimo veiklos lygmenimis.

DALYVAVIMAS IR ASOCIACIJOS

14 straipsnis

Siekdama padidinti priemonių, kurių imasi valstybinės institucijos architektūrinio paveldo nustatymo, apsaugos, restauravimo, priežiūros, valdymo ir rėmimo srityse, poveikį, kiekviena Šalis įsipareigoja:

1. įvairiuose sprendimo priėmimo proceso etapuose sukurti atitinkamą mechanizmą, kuriuo būtų užtikrinamas valstybės, regioninių ir vietinių valdžios institucijų, kultūros institucijų ir asociacijų bei visuomenės tarpusavio informacijos teikimas, konsultavimasis ir bendradarbiavimas;
2. skatinti rėmimo tradicijas ir nepelno asociacijų steigimąsi šioje srityje.

INFORMACIJA IR MOKYMAS

15 straipsnis

Kiekviena šalis įsipareigoja:

1. skatinti visuomenę įvertinti architektūrinio paveldo, kaip kultūrinės tapatybės elemento bei dabartinės ir ateities kartų įkvėpimo ir kūrybingumo šaltinio, išsaugojimo svarbą;
2. šiuo tikslu remti informacijos sklaidos ir informuotumo didinimo politiką, ypač pasitelkiant šiuolaikines komunikacijos bei informavimo priemones, kuriomis visų pirma siekiama:
 - a) nuo mokyklinio amžiaus žadinti arba didinti visuomenės susidomėjimą paveldo apsauga, įsisavintos aplinkos ir architektūros kokybe;
 - b) atskleisti kultūros paveldo vienovę ir architektūros, amatų, liaudies tradicijų ir gyvenimo būdo ryšius europiniu, nacionaliniu ir regioniniu mastu.

16 straipsnis

Kiekviena Šalis įsipareigoja skatinti įvairių architektūrinio paveldo išsaugojimo specialistų ir amatininkų mokymą.

IŠSAUGOJIMO POLITIKOS KOORDINAVIMAS EUROPOJE

17 straipsnis

Šalys įsipareigoja keistis informacija tokiais išsaugojimo politikos klausimais:

1. objektų tyrimo, apsaugos ir išsaugojimo metodai, atsižvelgiant į istorinius pokyčius ir į atitinkamų objektų skaičiaus padidėjimą;
2. kuo geresnis architektūrinio paveldo apsaugos poreikių suderinimas su šiuolaikinės ekonominės, socialinės ir kultūrinės veiklos poreikiais;

3. naujų technologijų teikiamų galimybių nustatant ir registruojant architektūrinį paveldą panaudojimas kovojant su medžiagų irimu, taip pat moksliniuose tyrimuose, restauravimo veikloje ir paveldo valdymo ir stiprinimo būdų srityje;

4. architektūrinės kūrybos skatinimas – mūsų amžiaus indėlis į Europos palikimą.

18 straipsnis

Šalys įsipareigoja prireikus viena kitai teikti techninę paramą, keisdamosi patirtimi ir architektūrinio paveldo išsaugojimo ekspertais.

19 straipsnis

Šalys, vadovaudamosi atitinkamais nacionaliniais teisės aktais ar tarptautinėmis sutartimis, įsipareigoja Europoje skatinti keitimąsi architektūrinio paveldo išsaugojimo specialistais, įskaitant už tolesnį mokymą atsakingus darbuotojus.

20 straipsnis

Taikant šią Konvenciją, Ekspertų komitetas, kurį remiantis Europos Tarybos Statuto 17 straipsniu įkuria Europos Tarybos Ministrų Komitetas, privalo stebėti, kaip yra taikoma Konvencija, visų pirma:

1. reguliariai atsiskaityti Europos Tarybos Ministrų Komitetui apie architektūrinio paveldo išsaugojimo politikos padėtį ir šioje Konvencijoje išdėstytų principų įgyvendinimą Konvenciją pasirašiusiose valstybėse narėse, taip pat informuoti apie savo veiklą;

2. Europos Tarybos Ministrų Komitetui pasiūlyti Konvencijos nuostatų įgyvendinimo priemonės, laikant, kad tokios priemonės apima daugiašalę veiklą, Konvencijos peržiūrą ar pakeitimus ir visuomenės informavimą apie Konvencijos tikslus;

3. Europos Tarybos Ministrų Komitetui teikti rekomendacijas, kad jis paragintų valstybes, kurios nėra Europos Tarybos narės, prisijungti prie Konvencijos.

21 straipsnis

Šios Konvencijos sąlygos neturi trukdyti taikyti tokias specialiąsias palankesnes 1 straipsnyje apibūdintų objektų apsaugos sąlygas, kurios yra išdėstytos:

- Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijoje, priimtoje 1972 m. lapkričio 16 d.;
- Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijoje, priimtoje 1969 m. gegužės 6 d.

BAIGIAMIEJI STRAIPSNIAI

22 straipsnis

1. Šią Konvenciją gali pasirašyti Europos Tarybos valstybės narės. Konvencija turi būti ratifikuota, priimta ar patvirtinta. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2. Ši Konvencija įsigalioja praėjus lygiai trims mėnesiams nuo tos dienos, kai trys Europos Tarybos valstybės narės išreiškia savo sutikimą prisijungti prie Konvencijos pagal pirmiau pateiktos dalies nuostatas.

3. Kai bet kokia valstybė narė vėliau išreiškia sutikimą laikytis Konvencijos, ši Konvencija jos atžvilgiu įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo dienos, kai deponuojami jos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

23 straipsnis

1. Įsigaliojus šiai Konvencijai, Europos Tarybos Ministrų Komitetas gali pakviesti bet kokią kitą valstybę, kuri nėra Tarybos narė, ir Europos ekonominę bendriją prisijungti prie šios Konvencijos. Toks pakvietimas įsigalioja Europos Tarybos Statuto 20 straipsnio d dalyje nustatytu bendru visų susitariančių valstybių, turinčių teisę dalyvauti Komiteto veikloje, atstovų sutarimu pasiektu sprendimu.

2. Kai prie Konvencijos prisijungia bet kuri valstybė arba Europos ekonominė bendrija, ši Konvencija įsigalioja praėjus lygiai trims mėnesiams nuo atitinkamų prisijungimo dokumentų deponavimo Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui dienos.

24 straipsnis

1. Bet kuri valstybė, pasirašydama Konvenciją arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, pritarimo ar prisijungimo dokumentus, gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kurioms taikytina ši Konvencija.

2. Bet kuri valstybė gali bet kada išplėsti šios Konvencijos taikymą į bet kurią kitą deklaracijoje nurodytą teritoriją, pateikdama atitinkamą Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui skirtą deklaraciją. Tokios teritorijos atžvilgiu Konvencija įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokią deklaraciją.

3. Bet kuri tokia deklaracija gali būti denonsuota bet kurios joje nurodytos teritorijos atžvilgiu pateikiant Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą pranešimą. Denonsavimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus šešiems mėnesiams nuo dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

25 straipsnis

1. Bet kuri valstybė, pasirašydama Konvenciją arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus, gali pareikšti, kad ji pasilieka teisę

visiškai ar iš dalies nesilaikyti 4 straipsnio c ir d dalių nuostatų. Jokios kitos išlygos negali būti pateikiamos.

2. Bet kuri išlygą padariusi valstybė gali ją visiškai ar iš dalies atšaukti, pateikdama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą pranešimą. Atšaukimas įsigalioja tą dieną, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

3. Valstybė, kuri padarė išlygą dėl 1 dalyje nurodytų nuostatų, negali reikalauti, kad tokią nuostatą taikytų bet kuri kita Šalis; tačiau jei jos išlyga yra dalinė ar sąlyginė, ji gali reikalauti taikyti tokią nuostatą tiek, kiek ji pati yra ją priėmusi.

26 straipsnis

1. Bet kuri valstybė gali bet kada denonsuoti šią Konvenciją, pateikdama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotą pranešimą.

2. Toks denonsavimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus šešiams mėnesiams nuo dienos, kai tokį pranešimą gauna Generalinis Sekretorius.

27 straipsnis

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius praneša Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms Europos Tarybos valstybėms narėms ir bet kokiai prie šios Konvencijos prisijungusiai valstybei ar Europos ekonominei bendrijai, jei ji prisijungė prie šios Konvencijos, apie:

- a) bet kokią jos pasirašymą;
- b) ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c) bet kokią šios Konvencijos įsigaliojimo vadovaujantis 22, 23 ir 24 straipsniais dieną;
- d) bet kokią su šia Konvencija susijusį aktą, pranešimą ar pareiškimą.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 1985 m. spalio 3 d. Granadoje vienu egzemplioriumi anglų ir prancūzų kalbomis; šis dokumentas, kurio abu tekstai turi vienodą teisinę galią, deponuojamas Europos Tarybos archyve. Patvirtintas šio dokumento kopijas Europos Tarybos Generalinis Sekretorius perduoda visoms Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms valstybėms, pasirašiusioms Europos kultūros konvenciją, ir bet kuriai kitai valstybei, ne Europos Tarybos narei, ar Europos Ekonominei Bendrijai, kurios yra pakviestos prisijungti prie šios Konvencijos.